

PŘEBĚHLÍK

Ze simulační místnosti vykročím s výkřikem na rtech. Pálí mě ret, a když z něj odtáhnu ruku, na konečcích prstů mám krev. Během zkoušky jsem si ho musel prokousnout.

Žena z Neohroženosti, která dohlízí na průběh mého testu – představila se jako Tori – se na mě zvláště podívá a stáhne si své černé vlasy do uzlu. Ruce má po celé délce potetované plameny, slunečními paprsky a křídly jestřábů.

„Uvědomoval sis, že to je jen simulace, že to není skutečné?“ zeptá se mě a vypne počítač. Snaží se o nenucený tón i výraz, ale svou spontánnost, za kterou se skrývá několikaletá praxe, jen předstírá. Poznám to. Vždycky to na lidech poznám.

Najednou si uvědomím, jak mi bije srdce. Všechno se odehrává tak, jak mi naznačil otec. Řekl, že se mě zeptají, jestli jsem byl v simulaci bdělý, a také mi řekl, co jim mám odpovědět.

„Ne,“ odpovím. „Myslíte, že bych si jen tak z legrace prokousl ret?“

Tori si mě chvíli prohlíží a pak se kousne do kroužku ve rtu. „Blahopřeju. Máš všechny předpoklady pro Odevzdanost. Jsi učebnicový příklad.“

Přikývnu, ale slovo „Odevzdanost“ jako by mi kolem krku utáhlo smyčku.

„Ty nemáš radost?“ zeptá se.

„Lidi od nás budou mít.“

„Ptala jsem se tebe.“ Koutky úst a očí jí poklesnou, jako by na ně někdo zavěsil drobná závaží. Jako by jí něco rozesmutnilo. „Tohle je bezpečné místo. Tady můžeš říct cokoli.“

Předem jsem věděl, jakým způsobem mé rozhodování u talentové zkoušky ovlivní její výsledek. Vybral jsem si jídlo před zbraní. Vrhel jsem se před psa, abych zachránil bezbranné děvčátko. Věděl jsem, že když se takto rozhodnu, zkouška skončí a administrátor mi oznámí jako výsledek Odevzdanost. Nevím, možná bych se rozhodoval jinak, kdyby mě otec na test nepřipravil, kdyby neměl pod kontrolou sebemenší detail. Tak co jsem čekal? Jakou frakci jsem chtěl?

Jakoukoli. Jakoukoli, jen ne Odevzdanost.

„Já mám radost,“ odpovím rozhodně. Je mi jedno, co říká – tohle místo bezpečné není. Nejsou žádná bezpečná místa, žádné bezpečné pravdy, žádná bezpečná tajemství k vyzaření.

Ještě pořád cítím, jak se mi do ruky zarývají psí zuby a trhají z ní živé maso. Kývnu na Tori a vyrazím ke dveřím. Na poslední chvíli mi stiskne loket.

„Ty budeš muset se svým rozhodnutím žít,“ řekne. „Ostatní se s tím vyrovnají a časem nad tím mávnou rukou. Ale ty ne.“

Otevřu dveře a vyjdu ven.

+++

Vrátím se do jídelny a posadím se ke stolu Odevzdaných. Skoro nikoho neznám. Většinu společenských akcí mi otec zakazuje. Argumentuje tím, že bych stejně jen dělal výtržnosti nebo poškozoval jeho pověst. Nebojuju s ním. Raději jsem sám doma, ve svém pokoji, než mezi naškrobenými límečky, kteří jsou samá omluva.

Má téměř důsledná zdrženlivost však budí v lidech podezření. Myslí si, že se mnou něco je, že jsem nemocný, nemorální nebo prostě divný. Dokonce i ti, kteří mi odpovídají na pozdrav kývnutím hlavy, se mi odmítají podívat zpříma do očí.

Bezděky sevřu ruce kolem kolen. Než ostatní studenti dokončí svou talentovou zkoušku, dívám se po okolních stolech. Stůl Sečtělých je zalázaný studijními materiály, ale ne všichni sedí s nosem v knihách – je to jen divadlo, kde vládne plytký hovor na úkor učené diskuze, a oči se vrací k popsáním řádkům jen ve chvílích, kdy zaregistrují všímavého pozorovatele. Upřímní jako obvykle o něčem hlasitě debatují. Mírumilovní se smějí, nešetří úsměvy, vytahují jídlo z kapes a dělí se o něj s ostatními. Odvážní na sebe pokřikují, hrbí se nad stoly, opírají se jeden o druhého, dloubou do sebe a popichují se.

Chtěl jsem jakoukoli jinou frakci. Cokoli, jen ne Odevzdanost, kde se všichni už předem rozhodli, že jim nestojím za pozornost.

Konečně do jídelny vstoupí žena ze Sečtělosti a zvednutou rukou si vyžádá ticho. Odevzdaní a Sečtělí ztichnou hned, ale na všechny ostatní musí nakonec zakřičet, aby si jí vůbec všimli.

„Talentové zkoušky skončily,“ oznámí. „Nezapomeňte, že o jejich výsledcích není s *nikým* dovoleno diskutovat, ani s přáteli či rodiči. Obřad volby proběhne zítra. Dostavte se na místo konání nejpozději deset minut před zahájením. Můžete jít.“

Všichni až na náš stůl se vyhrnou ke dveřím. Teprve až jsou všichni pryč, začneme se pomalu zvedat. Víím, kterým směrem se teď Odevzdaní odeberou – projdou vestibulem a zamíří na autobusovou zastávku. Jsou schopni tam čekat i hodinu, než před sebe všechny pustí. Už takový nedokážu být ani vteřinu.

Postranními dveřmi vyklouznu do vedlejší ulice. Už jsem tudy šel, ale dnes poprvé mám touhu se rozběhnout a neskrývat se jako uprchlý vězeň.

Ostrým sprintem přeběhnu ulici a vynořím se na prázdném bulváru. Přeskočím díru v dlažbě. Šedé sako mé školní uniformy se zmítá ve větru. Strhnu si ho z ramen a chvíli ho za sebou nechám vlát jako prapor. Pak rozevřu prsty. Za běhu si vykasám rukávy na košili a naprosto vysílený konečně zvolním tempo. Celé město jako by se proměnilo v rozmazanou šmouhu, kterou nechávám za zády jako jednolitou směs betonu. Pleskání mých vlastních podrážek o dlažbu ke mně doléhá jakoby zdálky.

Bolest ve svalech mě donutí zastavit. Nacházím se ve zpustlé čtvrti mezi sektorem Odevzdaných a základnami Sečtělých a Upřímných, kterou obsadili odpadlíci. Na každém shromáždění členů frakce nás naši vůdci, obvykle zastoupeni mým otcem, nabádají, abychom se odpadlíků nebáli, abychom s nimi jednali jako s lidskými bytostmi, a ne jako se zchátralými existencemi. Nikdy mě ani nenapadlo se jich bát.

Přesunu se na chodník, abych mohl nahlížet do oken budov. Můj pohled se většinou setkává se starým nábytkem a prázdnými místnostmi se

smetím na podlahách. Zdá se, že lidé, kteří odsud kdysi odešli – a oni museli odejít, protože naše současná populace ani zdaleka nenaplňuje všechny obytné budovy – nikam nespíchali, jinak by to tu nezanechali v takovém pořádku. Nenechali tu jedinou cennou věc.

Když ale procházím kolem jednoho nárožního domu, všimnu si něčeho nezvyklého. Pokoj za oknem je vybydlený jako všechny ostatní, ale v prostoru za dveřmi žhne hrouda uhlí.

Svraštím čelo a rozhodnu se to prozkoumat. Okenní rám mému tlaku zpočátku vzdoruje, ale po vytrvalém cloumání povolí a s poskočením se vysune nahoru. Nejdřív otvorem protlačím trup, pak nohy a žuchnu sebou na podlahu. Nejhůř to odnesou mé lokty.

V místnosti je cítit vařené jídlo, kouř a pot. S nastraženými ušima se opatrně přiblížím k řeřavému uhlí. Kolem panuje ticho – přítomnosti odpadlíků nic nenasvědčuje. Ve vedlejší místnosti jsou okenní tabule zatřené tmavou barvou a pokryté nánosem špíny. Přesto jimi proniká trocha denního světla, takže mé pozornosti neujdou zprohýbané palety a staré konzervy se zbytky zaschlého jídla na zemi. Uprostřed místnosti stojí malý přenosný gril. Uhlíky již shořely na bílý popel, ale jeden stále žhne. Ještě před chvílí tu někdo byl. Intenzivní pach a množství konzerv a příkrývek naznačují, že šlo o větší společnost.

Vždy nás učili, že odpadlíci nežijí v žádném společenství a jeden druhého se straní. Stačí mi rozhlédnout se kolem sebe, abych o svých dosavadních představách silně zapochyboval. Ostatně, co by odpadlíkům bránilo utvářet skupiny, jak je to u lidí běžné? Je to naše přirozenost.

„Co tady chceš?“ ozve se hlas. Jako bych dostal elektrický šok. Obrátím se. V sousedním pokoji spatřím muže se špinavou, nažloutlou tvář, který si utírá ruce do odrbaného ručníku.

„Já jsem jen...“ Stočím pohled ke grilu. „Uviděl jsem oheň, to je všechno.“

„Hm.“ Muž si zastrčí cíp ručníku do zadní kapsy. Na sobě má černé kalhoty Upřímných záplatované modrou látkou ze Sečtělosti a šedou ko-

šili z výbavy Odevzdaných, jakou mám i já. Je hubený jako tyčka, ale zdá se, že má sílu. Dost velkou na to, aby si mě podal, ale myslím, že to nemá v úmyslu.

„Že děkuju,“ dodá muž. „Tady ale nic nehoří.“

„Jo, vidím,“ odpovím. „Zajímavý místo.“

„Vítej u mě doma,“ řekne a chladně se usměje. Jeden zub mu chybí. „Kdybych věděl, že přijdou hosti, možná bych i uklidil.“

Očima sklouznu k rozházeným konzervám a dekáám. „Vám asi bývá v noci zima, co?“

„Na Škroba se nějak moc ptáš,“ zareaguje s nevolí. Udělá pár kroků směrem ke mně a svráští čelo. „Zdáš se mi povědomej.“

Nikdy jsme se potkat nemohli, ne tam, kde žiju – v nejjednotvárnější čtvrti v celém městě plné naprosto stejných domů, plné lidí v naprosto stejném šedivém oblečení s naprosto stejnými, krátce stříženými účesy. Vtom mi to dojde – ať mě otec schovává sebelépe, pořád stojí v čele frakce, pořád je jednou z nejvlivnějších osob ve městě a já se mu podobám.

„Mrzí mě, že jsem vás vyrušil,“ řeknu svým nejpokornějším tónem. „Už mizím.“

„Já tě znám,“ pokračuje muž. „Ty jseš ten Evelynin kluk, co?“

Ztuhnu. Kdy naposledy jsem slyšel její jméno? Před lety. Otec o matce nikdy nemluví, nehnul by ani brvou, kdyby se o ní někdo zmínil. Je to zvláštní pocit, že mě s ní opět někdo spojuje, i když jen podle tváře. Jako by mě někdo oblékl do starých, nepadnoucích šatů.

„Odkud ji znáte?“ Musel ji znát poměrně dobře, když ji rozpoznal v mé tváři, přestože jsem bledší než ona a nemám tmavě hnědé, ale modré oči. Málokdo si všiml všech těch rysů, které jsme měli společné: dlouhé prsty, skobovitý nos, rovná a jakoby věčně podmračená obočí.

Na chvíli zaváhá. „V rámci výpomoci se tady párkrát ukázala. Vozila sem jídlo, deky, oblečení. Byla hezká, nešlo ji přehlédnout. A kdo by neznal jejího chlapa.“

Někdy jednoduše poznám, když lidi lžou, už podle toho, jak na mě zapůsobí jejich slova. Jako by v jejich řeči něco neladilo, jako bych četl text plný hrubek a překlepů. Ať už poznal mou matku kdekoli, nebylo to nad polévkou z konzervy. Ale to všechno jsem teď ochoten pustit z hlavy, jen abych se o ní dozvěděl víc.

„Umřela, víte to?“ řeknu. „Už je to dlouho.“

„To jsem nevěděl.“ Koutky úst mu mírně poklesnou. „Mrzí mě to.“

Ve vlhkém holobytě se cítím nesvůj. Ve vzduchu čpí zápach z lidských těl a kouř, prázdné konzervy na každém kroku svědčí o bídě a úpadku. Přesto mě sem něco vábí – svoboda, odmítnutí nechat se zařadit do pošetilých kategorií, kterými jsme sami sebe omezili.

„Zítřka si budeš muset vybrat, co? Jinak bys byl veselejší,“ postřehne muž. „Jakou frakci ti doporučili?“

„To nesmím nikomu říct,“ vyhrknu automaticky.

„Já už jsem pes, kterej nekouše,“ poznamená. „Život outsidera z tebe udělá nikoho.“

Přesto dál mlčím. Nedokážu změnit matici, která mě dnes a denně formuje. Zákaz svěřit se někomu s výsledky své zkoušky, nebo s čímkoli jiným, je v ní příliš hluboko zapuštěný.

„Aha, další poslušná ovečka,“ řekne muž zklamaně. „Tvá matka mi jednou řekla, že ji k Odevzdanejmu přivedla apatie. Cesta nejmenšího odporu.“ Pokrčí rameny. „Věř mi, mladej, že v životě se vyplatí bojovat.“

Projede mnou záchvěv zlosti. Co mi tady vykládá o mé vlastní matce? Jako by patřila jemu, a ne mně. Jak se opovažuje zpochybňovat všechno, co si o ní pamatuju, jenom proto, že mu možná jednou dala najíst? Nemá právo mi něco říkat – je nikdo, odpadlík, vyděděnec, nula.

„Vážně?“ osopím se na něj. „Tak se koukni na sebe, kdes skončil. Živíš se konzervama a žiješ v rozpadlém baráku. Díky, nemám zájem.“ Vyrázím ke dveřím, kterými sem muž vešel. Někde tam musí být zadní vchod. Nevím jak, ale musím odsud vypadnout.

Přejdu místnost a snažím se nešlapat po dekách. Když jsem v předší-

ni, muž na mě ještě naposledy zavolá. „Víš, mladej, já mám radši konzervy než bič a hůl.“

Neohlédnu se.

+++

Když dojdu domů, posadím se na schody a několik minut do plic vdechnu chladný jarní vzduch.

To matka mě naučila vychutnat si chvíli, jako je tato, okamžiky svobody – a ani o tom nevěděla. Pozoroval jsem ji, když se v noci tiše vykrádala z ložnice a vracívala se těsně před východem slunce. Dokázala si ukrást chvíli pro sebe i v naší přítomnosti, když umývala nádobí se zavřenýma očima – byla tak duchem nepřítomná, že ani neslyšela, jak na ni mluvím.

Ale taky jsem se od ní naučil, že každá taková chvíle jednou skončí.

Vstanu, opráším si kalhoty od prachu a zatlačím do dveří. Otec sedí v křesle v obývacím pokoji a studuje nějaké dokumenty. Narovná záda, aby mi nevynadal, že se hrbím. Vykročím ke schodišti. Možná mě nechá projít.

„Pojď mi povědět o tvé zkoušce,“ řekne a ukáže na pohovku, kam si mám sednout.

Opatrně překročím stoh papírů na koberci a posadím se, kam ukazuje, na kraj polštáře, odkud budu moct rychle vstát.

„Nuže?“ Odloží brýle a s očekáváním se na mě podívá. V jeho hlase slyším napětí, které mi napoví, že měl v práci náročný den. Měl bych si dávat pozor. „Jaký je tvůj výsledek?“

Ani mě nenapadne, že bych na jeho otázku neměl odpovídat. „Odevzdanost.“

„Nic víc?“

Zamračím se. „Ne, jistěže ne.“

„Nedívej se na mě tak,“ okřikne mě. Změním výraz. „Nic zvláštního se v průběhu testu nestalo?“